

ВДОСКОНАЛЕННЯ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНИХ РІШЕНЬ В ПРОЕКТУВАННІ ДВОРОВОГО ПРОСТОРУ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано основні функціональні зони територій дворів. Дослідили алгоритм проектування архітектурно-планувальної структури внутрішньо дворового простору.

Ключові слова: функціональні зони, внутрішні квартали, житлова забудова, багатоповерхова забудова, архітектурне планування двору, благоустрій, комфортний внутрішній простір.

Summary

The basic functional areas of the territories of the courtyards are analyzed. Investigated the algorithm for designing the architectural and planning structure of the inner courtyard space.

Key words: functional zones, inner quarters, residential development, multistory building, architectural planning of the yard, landscaping, comfortable interior space.

Сьогодні житло розуміється в широкому містобудівному аспекті і не замикається на поняттях «житловий будинок» чи «квартира». В психофізіологічному аспекті людину слід розглядати в міському просторі. Пропорції прибудинкового простору, абсолютні розміри житлових груп дворів, площ, скверів, ширина вулиць та інші елементи міського середовища безпосередньо пов'язані як з психологією сприйняття архітектури, так і з фізіологічними відчуттями людини, що знаходиться у будівлі (вплив на організм вітрових потоків і сонячного тепла, шумові впливи, вплив зелених насаджень тощо). Завдання проектувальників - знайти рішення, яке враховує всі думки [1].

Двори в українських містах можна розділити на шість типів [2]: в історичній забудові, в малоповерховій периметральній забудові, в середньоповерховій периметральній забудові, в середньоповерховій мікрорайонній забудові, в високоповерховій мікрорайонній забудові, в сучасній високоповерховій забудові.

До основних проблем дворів можна віднести [3]:

- Значна висотність (9-22 поверхи) веде до укрупнення відстаней між будівлями і, як наслідок, внутрішньо кварталних просторів. Ця особливість в поєднанні з густими зеленими насадженнями та недостатнім освітленням знижує оглядовість дворових територій з вікон і надає негативний вплив на почуття безпеки.

- Дефіцит паркувальних місць - автомобілі часто паркуються на всьому вільному просторі вздовж проїздів, блокують прохід пішоходів.

- Пішохідні доріжки формують короткі пішохідні шляхи, які пов'язують різні функціональні зони між собою, але при цьому не утворюють наскрізних пішохідних зв'язків в межах всієї дворової території. Це призводить до витаптування озелених ділянок дворової території і утворення так званих «народних» стежок.

- Підвищений рівень акустичного дискомфорту, що проявляється через нераціональний розподіл майданчиків для шумних видів рекреації.

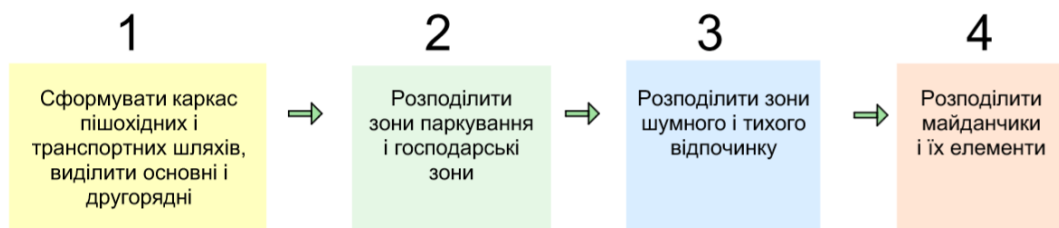
- Не організований відвід поверхневих вод призводить до підтоплення дворових територій, особливо під час сильних дощів або танення снігу.

Загальний алгоритм проектування архітектурно-планувальної структури внутрішньо дворового простору можна представити, як наведено на рис. 1 [4].

При розробці дизайн-проекту і проектної документації комплексного благоустрою вулиці рекомендується дотримуватися наступного алгоритму:

1. Каркас пішохідних шляхів формується на основі зовнішніх і внутрішніх точок тяжіння. Перші - це зупинки громадського транспорту, об'єкти інфраструктури відпочинку, великі торгові центри і громадські будівлі, розташовані поза межами кварталу, другі - внутрішньо кварталні об'єкти соціальної інфраструктури (школи, дитячі садки), об'єкти торгово-побутового

обслуговування (магазини, відділення пошти та ін.), а також великі майданчики для спортивних ігор. Основний пішохідний шлях об'єднує внутрішні точки тяжіння і забезпечує найбільш зручний доступ до зовнішніх. Другорядні пішохідні шляхи забезпечують зв'язок основного шляху з зонами входу в житлові будинки. Каркас транспортних шляхів будується на основі існуючої мережі проїздів. Основні внутрішньо кварталні проїзди повинні забезпечити найкоротші наскрізні проїзди через дворову територію і доступ до об'єктів соціальної інфраструктури. Другорядні

внутрішньо кварталні проїзди з'єднують основні проїзди з зоною входу в житловий будинок.

Рис. 1. Алгоритм проектування внутрішньодворового простору

2. Основний принцип реорганізації зони паркування дворової території - зберегти існуючі паркувальні місця (організовані і неорганізовані) і не додавати нові. На цьому кроці також формується господарська зона. Розподіл майданчиків цієї зони має забезпечувати необхідну доступність від всіх житлових будинків в межах кварталу з дворової територією. Коли простору дворової території недостатньо для розташування необхідної кількості парковок і майданчиків господарської зони, їх можна розташовувати в зоні вуличного фронту [5].

3. Якщо в 10-хвилинній пішій доступності від входів в житлові будинки є об'єкти інфраструктури відпочинку (озеленені території, набережні), в зонах шумного і тихого відпочинку дворів рекомендується в першу чергу реконструювати вже існуючу інфраструктуру, додаючи без необхідності нових функцій. Якщо об'єктів інфраструктури і відпочинку немає в 10-хвилинній пішій доступності від входів у будинки, в зонах галасливого і тихого відпочинку дворів рекомендується розміщувати додаткові рекреаційні майданчики. Зону галасливого відпочинку доцільно доповнювати комбінованими спортивними майданчиками, майданчиками для ігор дітей 12-15 років, біговими доріжками та з метою компенсації окремих функцій об'єктів інфраструктури відпочинку.

В умовах обмеженого простору деякі майданчики зон галасливого відпочинку рекомендується виносити з дворових територій на території найближчих парків, садів або набережних (при їх наявності в 10-хвилинній пішій доступності). Майданчики для ігор дітей 7-12 років або майданчика для настільного тенісу можуть бути розміщені в найближчому парку чи сквері. Так досягається різноманітність рекреаційних майданчиків і максимальна забезпеченість ними всіх жителів.

4. На цьому етапі слід виділяти майданчики всередині функціональних зон, насичувати їх елементами благоустрою. Склад майданчиків залежить від типу об'єкта і функціонального призначення зони.[6]

1 вересня 2018 року вступили в дію нові державні будівельні норми [7,8], які регулюють питання розроблення всієї містобудівної та проектної документації в Україні і наближають вітчизняне містобудування до європейських норм. Так, ними запроваджується обмеження висоти забудови шляхом запровадження так званих блакитних, зелених і жовтих ліній; для нового житла встановлено відсоток забудови залежно від поверховості; встановлено граничні показники щільності населення; запроваджується заборона паркування авто всередині житлових кварталів (п. 6.1.7): для кварталів з периметральною забудовою, що проектується, організація місць постійного та тимчасового (гостьових) зберігання засобів автотранспорту на відкритих автостоянках у середині кварталу не допускається. Забезпечення мешканців житлових будинків необхідною кількістю паркомісць на автостоянках слід розташовувати з боку вулиць чи проїздів або в підземних чи багатоповерхових автостоянках; передбачається проектування лише підземних парковок у центральній та історичній забудові (п. 10.8.3): під час розміщення об'єктів у центральних, історично сформованих районах найкрупніших, крупних і великих міст, у тому числі під час будівництва багатоквартирних житлових будинків, слід передбачати лише з підземними гаражами; унормовано наземний, підземний або вакуумний способи збору сміття з визначенням площ для контейнерів.

ДБН В.2.3-5:2018 "Вулиці та дороги населених пунктів" запроваджуються такі основні нововведення: на пішохідних зонах тротуару не допускається проектування люків і дощоприймачів; під час проектування доріг не допускається встановлення на пішохідних зонах тимчасових споруд і рекламних конструкцій; обов'язкове проектування пішохідних зон з урахуванням потреб людей з інвалідністю; обов'язкове влаштування велосипедних доріжок і смуг на дорогах; звужено ширину смуги руху в містах і селах; заборонено проектування тимчасових автостоянок на тротуарах..

Висновки

Отже структурно-планувальні принципи реорганізації території житлового району повинні передбачати: визначення територіальних меж пішохідних просторів при забезпеченні цілісності системи громадських відкритих просторів житлового району; визначення послідовності освоєння території відкритих просторів за принципом пріоритетності територій для освоєння і розвитку на основі вибору ключових зон в розрахунку на мінімізацію зусиль і витрат; пошук можливих заходів з ущільнення існуючої забудови для створення замкнених контурів дворових просторів, оптимізації вуличної транспортно-пішохідної схеми всередині житлового району з пріоритетом пішохідного руху [6]. Реорганізація архітектурного середовища відкритих просторів житлового району повинна дотримуватись принципів підвищення рівня комфортності відкритих просторів для пересування пішоходів та поліпшення естетичних якостей візуального сприйняття оточення.

Вирішення проблеми вимагає комплексного підходу, заснованого на застосуванні структурно-планувальних і архітектурно-середовищних принципів реконструкції відкритих просторів з врахуванням адміністративно-правових процедур реалізації проектних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пропозиції по благоустрою двору багатоквартирного будинку. [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <https://eddi.ru/uk/proposals-for-the-improvement-of-the-courtyard-of-the-apartment-building-landscaping-yard-territory-or-what-awaits-us-outside-the-doorstep-of-the-house.html>, Україна, 2017.
2. Андріанова Г.А. Громадське обслуговування житлових кварталів. Архітектурно-просторові особливості та соціальні проблеми / Г.А.Андріанова // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: зб. наук. пр. – К.: КНУБА, 2004. – С. 83-89.
3. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. №173. - Чинний від 19.06.96. – К. Міністерство охорони здоров'я України, 1996. – 72с.
4. Проект концепції комплексного впорядкування міського простору. Дипломне проектування (для студентів екологічних спеціальностей)., [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL:http://xn--80afd4affbbat.xn-p1ai/uploads/knowledge_file/content/39/170512_Monotowns_Report_17.5_Courtyards.pdf, Вінниця, Україна: 2010.
5. Харченко Е. С. Основи проектування відкритих просторів житлових районів (для студентів будівельних спеціальностей). кафедра «Дизайн архітектурой среды». Придніпровская государственная академия строительства и архитектуры. Придніпровськ, 2003.
6. Концепція розвитку архітектурно-планувальної структури внутрішньо дворового простору житлової забудови // Т. В. Сердюк, Т. Е. Погапова, В. М. Бармалюк, В. О. Кобилянський. - Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві. – № 1. – 2018. - с. 66-73. – Режим доступу: <https://stmkvb.vntu.edu.ua/index.php/stmkvb/article/view/558/538>
7. Планування і забудова територій. ДБН Б.2.2-12:2018. Затверджено наказом міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 23.04.2018 р. № 100. - Режим доступу: http://dipromisto.gov.ua/files/NMD/DBN_B.2.2-12_2018.pdf
8. Вулиці та дороги населених пунктів. ДБН В.2.3-5:2018. Затверджено наказом міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 24.04.2018 р. № 103. - Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2018/06/V235_InBul.pdf

Сердюк Тетяна Василівна –

університет, Вінниця, e-mail:

serdyuktanya@gmail.com

Бармалюк Владислав Максимович — студент Факультету будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bm14b.barmalyuk@gmail.com.

Tatiana V. Serdyuk – PhD, assistant of professor. Department of construction, urban and architecture. Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia

Vladyslav Barmalyuk — student, Faculty of Civil Engineering, Thermal Power Engineering and Gas Supply, Vinnitsia national technical university, Vinnitsia city, e-mail: bm14b.barmalyuk@gmail.com.